

Slyusarenko V.Ye. Influence of partnership between the state, business and institutions of civil society on the solving of the socio-economic problems

The essence of the interaction between government, business and the third sector as an important factor of social and economic development is considered. The current state tripartite partnership in Ukraine is analyzed and directions for its further implementation are shown. The importance of social responsibility of 3 sectors as a necessary component of the economy is proved. The basic conceptual models of cooperation between 3 structures are substantiated and mechanisms of their functioning is shown. Outcomes and implications of effective interaction between government, business and community towards the development of the social sphere are defined.

Keywords: governance, business, social partnership, models of cooperation, social responsibility.

УДК 65.012.34:338.512

*Аспір. О.Б. Телішевська¹ – Львівський НУ
ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гюсцького*

ФАКТОРИ, ЯКІ ВИЗНАЧАЮТЬ ВИТРАТИ НА ЛОГІСТИЧНО-ПОСТАЧАЛЬНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Недосконалість вивчення проблеми логістики і повільне впровадження цієї науки у практичне застосування пояснено невідповідним економічним розвитком країни.

Широкий спектр логістичних витрат, зокрема у постачальницькій діяльності, потребує детального вивчення розподілу факторів, які визначають суму витрат на матеріально-технічне забезпечення. Досвід вітчизняних підприємств показує, що часткове (епізодичне) вивчення впливу факторів, які визначають склад логістично-постачальницьких витрат, призводить до збитковості цих підприємств.

Ключові слова: логістичні витрати, інформаційний потік, фінансовий потік, закупівлі, конкуренція, оптимізація, контроль, собівартість, прибуток, логіст, логістика, логістично-постачальницькі витрати, партія поставки, транспортування, складування, замовлення, сервіс, потреби, стратегічні рішення.

Постановка проблеми. Постачання є важливою ланкою в діяльності підприємства, оскільки від якості й обсягу поставлених матеріалів та термінів поставки залежать: ритмічність процесу виробництва, дотримання термінів виконання контракту, якість виготовленої продукції, відсутність браку, наявність чи відсутність запасів тощо.

Логістично-постачальницька діяльність підприємства є доволі популярною темою у сучасному науковому середовищі, оскільки постійно постає питання матеріального забезпечення підприємства, яке впливає на постачальницьку мережу, транспортні перевезення, а також враховує цінові бар'єри в ринковому середовищі та ситуації на міжнародних ринках (умови митного регулювання, пільги, стандарти якості).

Сутність логістики постачання полягає у своєчасній доставці матеріальних цінностей у визначене місце в потрібному асортименті, кількості, якості, з мінімальними витратами. Як зазначає І.М. Камінська, на загальний рівень витрат істотний вплив здійснюють транспортні, складські та інші складові логістичних витрат [1].

Бернацька Н.Р. у своїй праці "Облік логістичних витрат у системі управління підприємством" звертає увагу на статистику провідних західних компаній, де відсоток логістичних витрат на матеріально-технічне забезпечення становить 98 % часу процесу виробництва, сюди відносять транспортні витрати, зберігання, утворення матеріальних запасів і управління процесом постачання. Вивчення факторів, які визначають витрати на логістично-постачальницьку діяльність, дасть змогу елімінацію зайвих витрат, що, своєю чергою, зменшить загальні витрати підприємства.

Для того, щоб раціонально планувати та ефективно управляти підприємством, потрібні: детальний опис класифікації витрат логістично-постачальницької діяльності, виокремлення логістичних витрат у складі статей бухгалтерського обліку (БО), ідентифікація факторів впливу на логістично-постачальницькі витрати.

Сьогодні логістика постачання є першочерговим кроком до стабільності підприємства в ринковому середовищі. Чим більше інтегровані учасники ланцюга поставок, тим більший ефект підприємство отримає від логістичної політики. Удосконалення політики постачання зараховано до інноваційних процесів і є невід'ємним чинником впливу на маркетингові інновації.

Аналіз останніх досліджень. Про актуальність цієї проблеми свідчать теоретичні дослідження і узагальнення як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, зокрема праці: А.У. Альбекова, В.П. Федька, О.А. Митька, А.Г. Кальченка, А.М. Зевакова, В.В. Петрова, А.М. Гаджинського, Є.В. Криківського, О.М. Окландера, М.Т. Тридіда, В.М. Ніколайчука. Однак численні дослідження відомих авторів неповністю розкривають питання логістично-постачальницької діяльності. У практиці підприємств зростають витрати на постачання, і для цього є адекватні передумови. По-перше, це несформоване місце і роль логістики на підприємстві, по-друге, немає чітких методичних правил обліку логістично-постачальницьких витрат. Не можливо мінімізувати витрати, не знаючи природи їх виникнення і подальшої трансформації. Необхідність подальшого теоретичного обґрунтування та розроблення практичних рекомендацій щодо логістично-постачальницької діяльності підприємств потребує подальшого детального опрацювання, що й зумовило вибір теми дослідження.

Мета роботи полягає у визначенні складу і класифікації факторів, які впливають на розмір (величину) витрат логістично-постачальницької діяльності підприємств. Ці дослідження є необхідні для методичних положень з аналізування витрат. Основою праці є створення науково-практичної бази для ефективної постачальницької діяльності підприємства за мінімальних витрат.

Виклад основного матеріалу. Логістика постачання включає управління рухом ресурсів, який супроводжується витратами на замовлення, утворення запасів і витрат перевезення вантажу. Вартість запасів визначається сумою витрат капіталу в матеріальних цінностях, складських витрат і витрат управління ризиками. На провідному місці постає проблема виокремлення факторів які визначають витрати на логістично-постачальницьку діяльність. Логістично-постачальницькі витрати означають витрати, які утворюються у постачальницькому процесі та забезпечують перетворення закуплених ресурсів у вантаж і запаси.

¹ Наук. керівник: проф. О.Є. Кузьмін, д-р екон. наук – НУ "Львівська політехніка"

Класифікація факторів процесу постачання утворюється відповідно до потреб підприємства. Ці витрати поділяються на три групи (табл.): 1) придбання товарно-матеріальних цінностей; 2) транспортування вантажу; 3) утворення запасів.

Логістичні витрати входять до складу інших статей витрат, що, своєю чергою, ускладнює визначення їх розміру і пошук шляхів мінімізації. Ознайомившись з дослідженнями О.В. Боровича, можна зазначити, що логістичні витрати входять до складу трансакційних витрат, а саме: витрати з переданням права власності на матеріальні цінності, інформаційні витрати, витрати введення переговорів, укладання контрактів [2].

Табл. Класифікація логістично-постачальницьких витрат

Витрати на придбання товарно-матеріальних цінностей	аудиторські витрати; канцелярські витрати; поштово-телефонні витрати; юридичні витрати; представницькі витрати; оплата праці працівникам відділу поставок
Витрати на транспортування вантажу	витрати на оплату транспортних послуг; витрати на оплату праці, відрядження, страхування водіїв; витрати на купівлю та експлуатацію ТЗ
Витрати на утворення запасів	складські витрати необхідні для збереження запасів та готової продукції

Окрім визначених вище витрат, чільне місце посідають витрати, від замороження матеріальних ресурсів. Цей негативний фактор для підприємств призводить до зменшення клієнтів, втрати прибутку, а в деяких випадках, навіть є однією з передумов банкрутства. Тому значну увагу потрібно приділяти не лише відомим витратам, але і враховувати збитки від нереалізованих можливостей. Умовно витрати можна розділити на дві групи: очікувані; неочікувані.

До першої групи (**очікувані**) належать: витрати на моніторинг ринку, на закупівлю матеріальних ресурсів, витрати на контроль, на транспортування, адміністративні витрати, витрати на управління запасами, а саме витрати на утримання запасів у дорозі, витрати вичерпання запасів, складські витрати та ін.

До другої групи (**неочікувані**) відносять: витрати на захист прав споживачів, витрати часу і ресурсів у вирішенні судових питань, опортуністичні витрати, які виникають від недотримання умов договору.

На нашу думку, логістичні витрати – це не лише витрати на управління матеріальними потоками, а ще інформаційними та фінансовими, тому що логістика – це наука, яка потребує системного підходу до вивчення, тому виокремлювати лише один потік витрат у логістичній діяльності буде недоцільно.

В основі процесу керування матеріальними потоками лежить оброблення інформації, що циркулює в логістичних системах. Інформаційна логістика організовує потік даних, що супроводжують матеріальний потік, і є тією істотною для підприємства ланкою, яка пов'язує постачання, виробництво і збут. Вона охоплює управління всіма процесами переміщення і складування реальних товарів на підприємстві, даючи змогу забезпечувати своєчасну доставку цих товарів у необхідних кількостях, комплектації, якості з точки їх виникнення в точку споживання з мінімальними витратами й оптимальним сервісом.

За призначенням інформація поділяється на: пошукову; облікову; довідкову; контрольну. Пошукова інформація у сфері постачання – це сукупність повідомлень про ринки постачальників, перевізників, експедиторів та інші логістичні компанії, які необхідні для придбання, доставки і збереження сировини і матеріалів. До облікової інформації відносять накладні, рахунки, документи прийому-передачі вантажу та ін. Довідкова інформація включає специфікації, договори між контрагентами. Контрольна інформація – сукупність даних про рух матеріальних і фінансових потоків від моменту придбання ресурсів до моменту утворення запасів.

Як зазначає автор В.Г. Ганько, інформаційний потік – це сукупність циркулюючих повідомлень між логістичною системою і зовнішнім середовищем [3]. Тому для передачі інформації підприємство використовує кур'єрські служби, поштово-телефонний зв'язок Інтернет тощо.

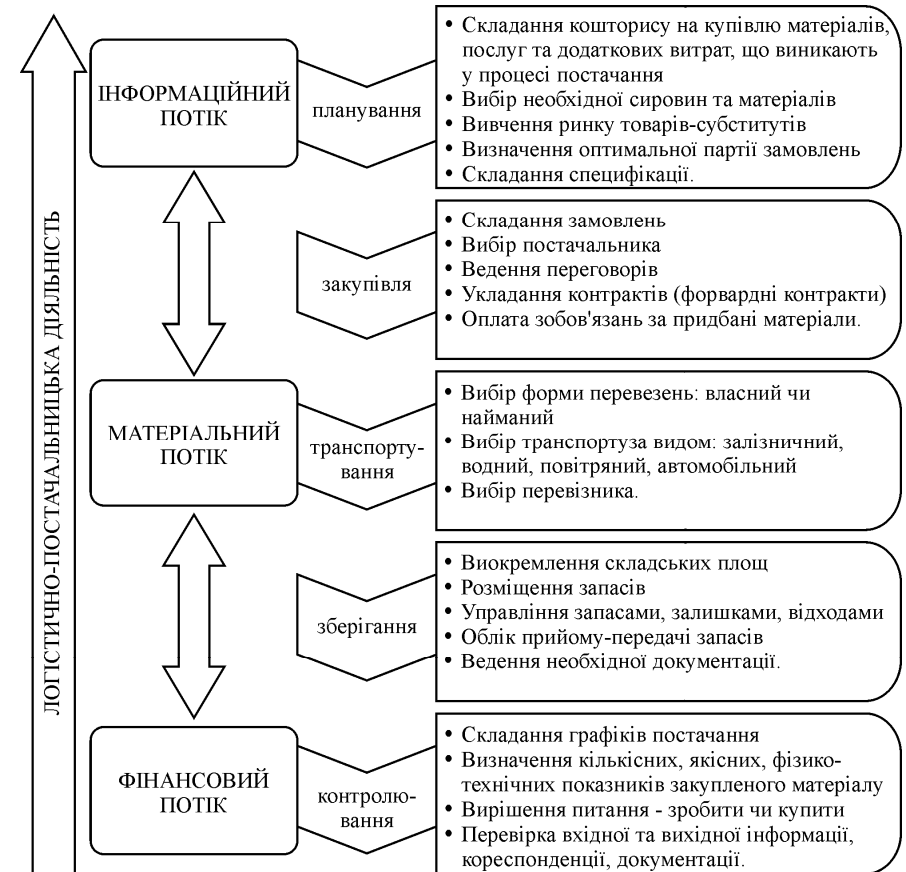

Рис. 1. Опис взаємозв'язків елементів постачальницької діяльності

Фінансовий потік у логістиці – це рух фінансових засобів, який забезпечує ефективність матеріального потоку [4]. Фінансові потоки у постачанні – це

фінансові ресурси, необхідні для інформаційного, матеріально-технічного забезпечення підприємства. Як зазначає С.С. Костенко у своїй праці "Фінансові потоки в логістичних системах", для того, щоб отримати належне фінансування бізнесу, підприємці беруть кредит у банку, але цей поширений метод не завжди є ефективним, оскільки можлива відсутність кредитної історії або банк не отримує необхідні йому підстави для надання кредиту [5]. Тому виникають інші фінансові витрати, наприклад підприємство розробляє програму зовнішнього фінансування, сюди можуть входити векселі, облігації, залучення фінансів партнера у клієнтських програмах. До фінансової сторони логістично-постачальницьких витрат можна віднести й укладання форвардних контрактів, оскільки предметом цього документа може бути як матеріали, так і фінансові активи, наприклад акції, облігації, валюта. Основою контракту є зобов'язання одного контрагента продати, а другого купити матеріали чи активи у визначений час за фіксованою ціною. Завдання фінансової сторони полягає у взаємозв'язку з іншими функціями логістичної системи, а саме: постачанням, транспортуванням, виробництвом, збутом. На рис. 1 представлено взаємозв'язок інформаційного, матеріального, фінансового потоків і розподілені чинники, які визначають величину логістично-постачальницьких витрат.

Як уже зазначалось, немає визначеності логістично-постачальницьких витрат у бухгалтерському обліку, що негативно впливає як на планування, так і на організування та контролювання постачальницької діяльності в логістичній системі. Нижче визначено статті витрат бухгалтерського обліку, до складу яких входять логістично-постачальницькі витрати (рис. 2).

ЛОГІСТИЧНО-ПОСТАЧАЛЬНИЦЬКІ ВИТРАТИ ВІДПОВІДНО ДО БО	ПС(БО) 8 "НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ"	- Витрати на капітальні інвестиції на придбання матеріальних цінностей - Витрати на підготовку і перепідготовку кадрів відділу постачання
	ПС(БО) 9 "ЗАПАСИ"	- Прямі матеріальні витрати: "Сировина і матеріали", "Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби", "Паливо", "Тара й тарні матеріали", "Будівельні матеріали", "Матеріали, передані в переробку", "Запасні частини", "Матеріали сільськогосподарського призначення", "Інші матеріали" - Прямі витрати на оплату праці: зарплата та ін. виплати робітникам. - Інші прямі витрати: оплата оренди земельних ділянок, амортизація ОЗ
	ПС(БО) 16 "ВИТРАТИ"	- Адміністративні витрати: витрати на оплату праці водіїв, комірників, робітників, та ін., які виконують транспортно-заготівельні операції, витрати на службові відрядження; - Амортизаційні відрахування; оплата послуг юридичних, аудиторських, консалтингових, транспортних; - Орендовані необоротні активи: оплата оренди за ОЗ та ін. необоротні активи - Витрати внутрішньозаводського переміщення: матеріалів, деталей, напівфабрикатів і втрати від псування матеріальних цінностей - Витрати на утримання приміщень: опалення, освітлення, водопостачання, та ін. - Витрати на охоронну і технічну безпеку
	ПС(БО) 31 "ФІНАНСОВІ ПОТОКИ"	Фінансові витрати - витрати на сплату % за кредит та інші витрати підприємства пов'язані з запозиченням, а саме: векселі, облігації.

Рис. 2. Логістично-постачальницькі витрати відповідно до БО

Фактори, які впливають на розмір витрат логістично-постачальницької діяльності, можна класифікувати на: зовнішні; внутрішні (рис. 3).

Рис. 3. Фактори, які впливають на величину логістично-постачальницьких витрат

Прибутковість як підприємства, так і економіки країни загалом безпосередньо залежить від розвитку науки і техніки. Для розвитку виробництва необхідно вдосконалити зовнішні показники, такі як: лояльність податкової системи, доступний рівень відсоткової ставки по кредитах, відповідність законодавчої бази, можливість чесної конкуренції, зниження і взагалі усунення корупційних схем, процентної ставки залучених інвестицій, рівень інтеграції бізнесу в закордонні бізнес-проекти, зростання або зниження інфляції, географічне розташування країни, природні умови та ін.

Внутрішні фактори впливу на логістично-постачальницьку діяльність прямо залежні від організації та управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства.

Існування різних видів витрат пояснює: чому в сучасній економіці зростають витрати на логістику загалом. Очевидно, що, з одного боку, це зумовлено розвитком логістики та розширенням сфер її впровадження в діяльність підприємств, а з іншого боку – нераціональністю здійснюваних логістичних витрат. Цей факт зумовлює необхідність управління логістичними витратами на рівні підприємства задля зниження їх частки у валовому внутрішньому продукті. Як показує зарубіжний досвід управління логістичними витратами, на Заході підприємства, працюючи з рентабельністю менш ніж 10 %, готові витрачати мільйони, щоб зменшити витрати на логістику на десятки частки відсотка. В Україні рентабельність і виробників, і роздрібних продавців у півтора-два рази вища, ніж у Європі. Приміром, у країнах ЄС нормою вважається роздрібна націнка до товару в 5-7 %, в Україні – 15-20 % [7].

Висновки. Логістично-постачальницькі витрати – це лише один із чинників, що визначає ефективність логістичної діяльності. Принцип комплексності передбачає управління не тільки логістичними витратами, а й іншими логістичними активами. Крім того, кінцевою метою управління логістичними витратами має бути оптимізація не окремих їх видів, а мінімізація їх загальної суми. Систематизація принципів управління логістичними витратами дає змогу застосовувати їх диференційовано щодо конкретного підходу, тобто як у процесі збирання інформації про логістичні витрати (інформаційний підхід), так і в процесі прийняття логістичних рішень (оцінювальний підхід).

Враховуючи специфіку логістичних витрат, що полягає в складності відображення їх в обліку витрат підприємства, розглянуто класифікації логістичних витрат, розроблені вітчизняними та зарубіжними науковцями, що дасть змогу їх ідентифікувати, оцінити та здійснювати подальше управління ними.

Основною орієнтацією дослідження було визначення факторів впливу на логістично-постачальницькі витрати. Практичне значення цієї праці полягає у можливості застосування даних класифікацій підприємствам у процесі постачання матеріальних цінностей.

Представлений опис взаємозв'язків інформаційних, фінансових, матеріальних потоків у постачальницькій діяльності, що, своєю чергою, є допоміжним для виокремлення статей витрат згідно з бухгалтерською звітністю, до складу яких входять логістично-постачальницькі витрати, – дасть змогу по-новому оцінити весь спектр логістично-постачальницьких витрат і цим самим мінімізувати загальні витрати підприємства.

Література

1. Камінська І.М. Логістика: теорія і практика : наук. журнал // Луцького національного технічного університету № 2(3). Вид-во 2012 р.
2. Борович О.В. Трансакційні "Витрати сільськогосподарських підприємств: склад і класифікація" // Науковий вісник. – Сер.: Економіка. – 2009. – Вип. 7. – С. 23-29.
3. Ганько В.Г. Логістика // вид-во 2007 р.
4. Дудар Т.Г. Основи логістики // вид-во 2012 р.
5. Костенко С.С. "Фінансові потоки в логістичних системах".
6. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні".
7. Бережанський А. Ринки та компанії // Український діловий тижневик "Контракти", 2008 (№ 47).

Телишевская О.Б. Факторы, которые определяют расходы на логистически-снабженческую деятельность предприятия

Недостаточное изучение проблемы логистики и медленное внедрение этой науки в практическое приложение объяснено несоответствующим экономическим развитием страны. Широкий спектр логистических расходов, в частности в снабженческой деятельности, нуждается в детальном изучении распределения факторов, которые определяют сумму расходов на материально-техническое обеспечение. Опыт отечественных предприятий показывает, что частичное (эпизодическое) изучение влияния факторов, которые определяют состав логистически-снабженческих расходов, приводит к убыточности данных предприятий.

Ключевые слова: логистические расходы, информационный поток, финансовый поток, закупки, конкуренция, оптимизация, контроль, себестоимость, прибыль, логист, логистика, логистически-снабженческие расходы, партия поставки, транспортировка, складирования.

Telishevskaya O.B. Factors to determine charges on logistic procurement activity of enterprise

The research on logistical issues and their implementation haven't been sufficient in relation to inadequate economic development of the country. A wide range of logistic costs, particularly in procurement activity requires a detailed study of distribution of the factors that determine the amount of logistic costs. Experience of domestic enterprises shows that partial (episodic) study should be held on the effect of factors that determine the composition of logistic and procurement costs resulting in losses of companies.

Keywords: logistic costs, information flow, cash flow, procurement, competition, optimization, control, cost, profit, logistic, logistics, logistics and provisioning costs, party supplies, transportation, warehousing, order, service needs, strategic decisions.